

De Centauriebremraap (*Orobanche elatior* Sutton) in Zuid-Limburg: een nieuwe soort voor de Nederlandse flora

C.A.J. Kreutz (Oude Landgraaf 35a, 6373 BE Landgraaf)

Orobanche elatior Sutton in Southern Limburg, a new species for the Dutch flora

From 1973 onwards an *Orobanche* species was found repeatedly (though at intervals of several years) on a chalk slope in the South of Limburg. At first the plant was identified as *O. lutea*, but the author argues that in fact it is *O. elatior*. Presumably its host is *Centaurea scabiosa*.

Sinds 1973 is bekend dat op de Kunderberg in de gemeente Voerendaal (atlasblok 62.23) een Bremraapsoort voorkomt. Tot dusver stond deze te boek als Rode bremraap (*Orobanche lutea*); de plant zou hier woekeren op Witte honingklaver (*Melilotus alba*).^{1 2} De wijze van vermelding in de jaarlijkse lijst van vondsten van zeldzame planten in Gorteria² wekt de indruk dat de samenstellers van de lijst bewijsmateriaal van de vondst hebben gezien. Om die reden is de vondst dan ook op het kaartje van *O. lutea* in de Atlas van de Nederlandse Flora opgenomen.³ Echter is zulk materiaal in het herbarium van M. Essers⁴, noch elders te vinden. Na deze eerste vondst zijn in het genoemde terrein nog enkele malen – met ruime tussenpozen – Bremrapen gevonden. Steeds ging het om slechts enkele planten. In juni 1988 vond de auteur twee exemplaren, die konden worden gedetermineerd als Centauriebremraap (*Orobanche elatior*; fig. 1). Zoals de Nederlandse naam al aangeeft, woekert deze Bremraap op *Centaurea*-soorten. Inderdaad komt in het terrein veel Grote centaurie (*Centaurea scabiosa*) voor. Een karakteristiek van de omgeving waarin de planten voorkomen, werd onlangs in 'Natura' gepubliceerd.⁵

Orobanche elatior lijkt veel op *O. lutea*, waarmee zij onder meer de gele stempel gemeen heeft. Het voornaamste verschil ligt in de vorm van de bloemkroon. Bij *O. lutea* is de zogenaamde 'ruglijn' van de bloem vanaf vlak boven de voet tot nabij de top nagenoeg recht; bij de top kromt de bloemkroonbuis vrij scherp naar omlaag. Bij *O. elatior* is de ruglijn van de bloemkroon over de gehele lengte van de buis min of meer gelijkmatig gekromd tot aan de opstaande slip van de bovenlip van de bloemkroon.

Orobanche elatior komt voor van Midden-Engeland en Oost-Spanje tot West-Siberië en Irak en noordwaarts tot in het Oostzeegebied, maar is overal zeldzaam.⁶ In België en Luxemburg is zij zeer zeldzaam in het uiterste zuiden.^{7 8} In Duitsland is zij in sommige krijthellinggraslanden in de Eifel in 'goede' jaren talrijk.

1. M. Essers, 1973. In: Verslag van de maandvergadering te Maastricht op 6 september 1973. Natuurh. Maandbl. 62: 120–121.
2. J. Mennema & S.J. van Ooststroom, 1974. Nieuwe vondsten van zeldzame planten in Nederland, hoofdzakelijk in 1973. Gorteria 7: 65–83.
3. E. J. Weeda, 1980. *Orobanche lutea* Baumg., in: J. Mennema, A.J. Quené-Boterenbrood & C.L. Plate (red.), Atlas van de Nederlandse Flora 1: 159. Amsterdam.
4. Opgenomen in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht.
5. C.A.J. Kreutz, 1988. *Orobanche elatior* op de Kunderberg. Natura 85: 222–223.
6. H. Meusel, E. Jäger, S. Räuschert & E. Weinert, 1978. Vergleichende Chorologie der Zentraleuropäischen Flora 2, Karten: 414. Jena.
7. E. van Rompaey & L. Delvosalle, 1979. Atlas van de Belgische en Luxemburgse Flora, ed. 2. Meise.
8. J.E. de Langhe, L. Delvosalle, J. Duvigneaud, J. Lambinon & C. Vanden Berghen, 1988. Flora van België, het Groothertogdom Luxemburg, Noord-Frankrijk en de aangrenzende gebieden, ed. 2. Meise.

Fig. 1 Bloeiwijze van *Orobanche elatior* Sutton op de Kunderberg (foto van de auteur).